

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Димитър Трифонов Симеонов,
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”,
Исторически факултет, катедра „География”.

Относно дисертация за присъждане на научна степен „доктор на науките”

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.7. Администрация и управление
(Регионално развитие)

Факултет и катедра: Геолого-географски факултет, Катедра „Регионално развитие“

Заглавие: *„ГЕОГРАФСКИ ДЕТЕРМИНАНТИ НА ОБЩЕСТВЕНАТА И КУЛТУРНА ДИНАМИКА: РЕГИОНАЛНИ ДИСКУРСИ В МЕЖДУКУЛТУРНАТА КОМУНИКАЦИЯ В КОНТЕКСТА НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ“*

Име на дисертанта: Климент Минев Найденов, проф. д-р

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и наукометричните изисквания

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на *Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ)*, Правилника за неговото прилагане и *Нов Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“*, приет с решение на АС на 31.10.2018 г., изменен и последно допълнен с решение на АС от 28.06.2023 г.

Съставът на научното жури е утвърден съобразно изискванията на чл. 4, ал. 1 и 2 и чл. 13, ал. 1 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл. 2, ал. 1 и ал. 2, чл. 40, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за прилагане на

Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и от чл. 2, ал. 1, чл. 10, ал. 1 и 2, чл. 74, ал. 1 и чл. 75, ал. 1 и ал. 2 от *Нов Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“*, със заповед № РД-38-39 от 19.01.2024 г. на Ректора.

На проведеното на 31.01.2024 г. първо заседание на научното жури единодушно бяха избрани председател, трима рецензенти и четирима автори на становища, определени бяха сроковете на процедурата, датата и часът за откритото заседание на публичната защита. Въз основа на представените документи считам, че процедурата е спазена и че няма допуснати нарушения. Не се установяват и липсват сигнали за плагиатство. Изпълнени са минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Представеният дисертационен труд е с общ обем от 726 страници, от които основен текст от 683 страници, в който са включени 28 картографски фигури. Разработката следва собствен алгоритъм за анализ, който структурно се разпределя във въведение, три глави, заключение, научни приноси, апробация и публикации, списък с литература. Приложената библиография обхваща 475 библиографски единици, от които преобладаващо 469 на латиница (включително и електронно достъпните).

Дисертантът със собствен авторов езиков стил обосновава научното и практическото значение на темата, като в хода на изложението успешно я защитава и аргументира. Извършеното изследване има безспорна интердисциплинарна или дори трансдисциплинарна същност, която е с особена важност за неговата актуалност в рамките на националната ни академична плоскост. Положително следва да се оцени използваният подход, който включва изследователския релативизъм за анализ на авторово подбрани географски детерминанти на обществената и културна динамика, пречупени през призмата на регионални дискурси в межкултурната комуникация и фокусирани върху контекста на устойчивото развитие.

Актуалността на дисертацията се допълва и от изведения собствен проект за интегрирана междупредметна изследователска дейност. От тази гледна точка съдържанието и възприетата методология на представения научен труд *могат да се оценят като оригинален опит за решаване на важен научноприложен проблем, а постигнатите резултати отговарят на съвременните постижения и представляват реален принос в науката.*

Авторефератът (128 страници) отразява адекватно структурата, съдържанието и приносите от научния труд.

Съгласно представената от докторанта справка за минималните национални изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките“ според чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 3. *Социални, стопански и правни науки* от професионално направление 3.7. *Администрация и управление* е налице значително надхвърляне на количествените изисквания. Особено впечатление правят резултатите от групите показатели Г и Д, в които преобладават актуални във времето и по темата научни публикации и цитирания в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

2. Научни приноси

Дисертационният труд на проф. д-р Климент Минев Найденов „*Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие*“ изгражда мултидисциплинарен авторов модел за екстраполиране на сложна научна дейност в практически приложим академичен продукт.

Във въведението се изясняват актуалността и значимостта на темата, които са концептуално рамкирани от двете основни съвременни функции на географската наука – когнитивната (познавателната) и конструктивната. Идентифициран е петстепенният обект на изследването. Формулираният предмет на дисертационния труд е недостатъчно подчертан. За сметка на това, заложената цел и свързаните с изпълнението ѝ задачи пряко кореспондират със съдържанието. Дефинира се основната хипотеза и четирите подхипотези на

дисертацията, с което категорично се разширява и допълва нейната теоретична база.

Извършен е подбор и разпределение на използваните методи, като не всички са използвани пряко, а други са вплетени като елемент чрез изложението. Поради сложността на избраната тема не са пропуснати проблемните ограничения и въвеждащият литературния обзор.

Първа глава (в обем от 196 страници) акцентира върху географската наука, географските „закони“ и отражението им върху развитието на обществото, културата, устойчивото развитие и индекса на зеления растеж, с което се явява теоретико-методологичната основа на изследването. Възприетият подход позволява смесването на концепцията за емпиричните закони с компактни описания на модели и закономерности, които да обособят многоспектърния характер и значимост на темата. Авторово научно предизвикателство е подборът на основните географски фактори, оказващи влияние върху обществото и културата, както и анализиранияте (географски, обществени и културни) влияния.

Аргументирано е доказано влиянието на първия и втория географски закон на Тоблер по оста *общество, култура, устойчиво развитие*, което има приносен характер. Това е вид нов интердисциплинарен фокус, който е приложен успешно и систематично, но се нуждае от още по-задълбочено теоретизиране.

Закономерно и корелационно е характеризирано влиянието на пространствената хетерогенност върху обществото, културата и устойчивото развитие. Концепцията за пространствената хетерогенност, която има по-дълга история от първите закони на географията, се възприема като „неизбежна характеристика на географията“, залага регионалния преглед в следващия параграф на дисертацията. Приложният характер на изследователския труд би повишил своите измерения, ако бъдат добавени систематизираните обобщения и изводи в края на всеки раздел.

Втора глава (251 страници) е своеобразен регионален анализ на междукултурните различия в света (по примера на 78 държави и тяхната бизнес култура). Ценен е проявеният академичен интерес да се обвържат бизнес

културата и устойчивото развитие, в конкретика и в разнопосочните ценностни практики. Чрез осъществяването на очевидната семантична връзка между „култура“ и „устойчивост“ е прокаран път за осмисляне на устойчивото развитие през призмата на културата. Тук отчасти е нарушено логичното интегриране и взаимодействие на засегнатите научно-проблемни зони, като същите се нуждаят от по-задълбочено теоретико-методологично уплътняване. Въпреки това възприетият методологичен подход може да се определи като традиционен и целесъобразен.

Трета глава (167 страници) е посветена на осмислянето на взаимовръзките между регионалните дискурси при межкултурните бизнес комуникации в контекста на устойчивото развитие и екологичното поведение. С приложно и приносно значение са формираните авторово изградени регионални конструкти по модела на измеренията на културата на Хофстеде. Направената умела и подробна аналитична характеристика на всяко едно от измеренията е пречупена през призмата на регионалното управление. Общата композиция е визуализирана с помощта на коректно цитирани картографски изображения. Коректно от научна гледна точка са изведени и обяснени критичните географски забележки и ограничения към възприетия от автора модел на Хофстеде. Определящо значение в общата композиция на дисертационния труд са очертаните динамични и многостранни връзки и рискове между 17-те цели за устойчиво развитие (ЦУР), географията и екологичното поведение. Приносен момент е изясняването как тези взаимодействия се отразяват върху устойчивото развитие и индексът на зеления растеж.

Кандидатът показва широка компетентност на межкултурните бизнес комуникации в света и умело ги интерпретира по отношение на устойчивото развитие и екологичното поведение.

В заключението чрез изводите е защитена позицията за важността на географската наука за: постигане на Целите за устойчивото развитие, решаващата ѝ роля в публичната администрация, създаването на политики за управление, значението за международната бизнес комуникация и редица други.

Приемайки по същество предложените автори приноси, същите биха могли да бъдат обобщени и синтезирани в теоретико-методологични (1, 2, 8), емпирико-диагностични (3, 4, 5, 6, 7) и образователни (9, 10).

3. Заключение

Разработеният и представен за публична защита дисертационен труд на тема „Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ от проф. д-р Климент Минев Найденов е оригинално научно интердисциплинарно изследване, посветено на важен проблем. Обоснованата и възприета методология, изведените теоретико-методологични, емпирико-диагностични и образователни приноси на дисертацията са необходими за академичната общност и подготовката на кадри с висше образование в страната.

Това дава основания убедено да гласувам „за“ присъждането на научната степен „**доктор на науките**“ на **проф. д-р Климент Минев Найденов**. Призовавам почитаемите членове на научното жури и да гласуват по същия начин.

26.02.2024 г.
гр. Велико Търново

проф. д-р Димитър Симеонов